

Częstochowa, 5 sierpnia 2025 r.

Prof. dr hab. Bogusław Przywora
Katedra Prawa Ustrojowego i Porównawczego
Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie

**Recenzja rozprawy doktorskiej Pana mgra Pawła Króliczka,
pt. „Funkcja konstytucyjna Sądu Najwyższego Stanów Zjednoczonych”,
przygotowanej pod kierunkiem naukowym
Pani dr hab. Beaty Stępień - Załuckiej, prof. UR
Uniwersytet Andrzeja Frycza Modrzewskiego w Krakowie,
Wydział Prawa, Kraków 2024, ss. 380.**

I. Wymogi formalno – prawne

W związku z powołaniem mnie przez Komisję Doktorską w Dyscyplinie Nauki Prawne (uchwała nr z 4 czerwca 2025 r., nr 9/2025) Uniwersytetu Andrzeja Frycza Modrzewskiego w Krakowie na recenzenta rozprawy doktorskiej Pana mgra Pawła Króliczka, pt. „Funkcja konstytucyjna Sądu Najwyższego Stanów Zjednoczonych”, przygotowanej pod kierunkiem naukowym Pani dr hab. Beaty Stępień - Załuckiej, prof. UR, niniejszym przedstawiam recenzję dotyczącą spełnienia przez wyżej wymienioną rozprawę wymagań określonych w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce¹, w świetle którego rozprawa doktorska „prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w dyscyplinie albo dyscyplinach oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej lub artystycznej (ust. 1), a jej przedmiotem „jest oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, oryginalne rozwiązanie w zakresie zastosowania wyników własnych badań naukowych w sferze gospodarczej lub społecznej albo oryginalne dokonanie artystyczne” (ust. 2).

¹ T.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 742 ze zm.

II. Uwagi wstępne

1. Doktorant podjął tematykę konstytucyjnej funkcji Sądu Najwyższego Stanów Zjednoczonych. Nie ulega wątpliwości, że przedmiotowe zagadnienie należy do głównych obszarów naukowego dyskursu w obszarze ustroju amerykańskiego, wywołując w piśmiennictwie wiele polemicznych refleksji. Tym bardziej, że przedmiotowa problematyka nie jest jednorodna naukowo. Odnosi się do nauk społecznych ze wskazaniem na kilka subdyscyplin prawa: prawa konstytucyjnego oraz porównawczego. Ponadto – w pewnym stopniu – badania wkraczają w obszar dyscypliny nauki o polityce i administracji.

2. Dobór tematu, jak i jego ujęcie wysoko oceniam. Sąd Najwyższy w ustroju amerykańskim ma podstawowe znaczenie, będąc interpretatorem Konstytucji, a co za tym idzie można powiedzieć strażnikiem określonych wartości. Przyjęte w modelu amerykańskim rozwiązania stanowią punkt odniesienia dla rozważań porównawczych dotyczących sądownictwa (w tym sądownictwa konstytucyjnego).

Nie zawsze jednak doborowi tematu towarzyszy wysoki poziom rozprawy doktorskiej i umiejętność rozwiązywania problemów badawczych. Jednakże w przypadku recenzowanej rozprawy już pobieżna analiza pozwala na docenienie jej walorów. Przedstawienie tego złożonego zagadnienia wymagało od Doktoranta umiejętności z jednej strony uwzględnienia uwarunkowań historycznych (w tym rozwoju idei prawa wyższego w systemie anglosaskim oraz ewolucji ustrojowej Stanów Zjednoczonych), z drugiej zaś – zilustrowania mechanizmu sądownictwa, a na tym tle roli SN – realizującego funkcję konstytucyjną. Zasadnie Doktorant zwrócił uwagę, że wskazana funkcja „w niewielkiej tylko części opiera się na określającym status federalnej judykatury art. III ustawy zasadniczej”, a jest „wynikiem trwającej ponad dwieście lat ewolucji amerykańskiego systemu prawnego” (s. 5).

Na tym tle inspirująca jest teza Doktoranta: „[d]ominacja Sądu Najwyższego w amerykańskim systemie prawnym wynika przede wszystkim z uzyskanego w wyniku ewolucyjnych zmian prymatu w interpretacji Konstytucji” (s. 7). Rezultatem badań zaś „odpowiedź na pytanie, czy obecny ustrój Stanów Zjednoczonych nie przekształcił się w jurystokrację” (s. 8-9).

3. Realizacja tak ambitnych założeń wymagała od Doktoranta wykorzystania wielu metod badawczych (s. 13-15). Z uwagi na charakter prawniczy rozprawy doktorskiej, co

zrozumiałe, dominujące znaczenie miała metoda dogmatyczno-prawna, za pomocą której Doktorant dokonał egzegezy aktów normatywnych (w tym Konstytucji, aktów Kongresu), jak orzeczeń Sądu Najwyższego.

Pomocna w pewnej mierze była także metoda historyczno-prawna. Jej uwzględnienie ocenić należy pozytywnie, bowiem rola Sądu Najwyższego funkcjonuje od 1789 r., czerpiąc z wieloletniej tradycji zachodniej kultury prawnej. Metoda znalazła zastosowanie w rozważaniach natury historycznej (I i II rozdział) poświęconych problematyce kształtowania statusu sędziów Sądu Najwyższego i jego struktury oraz zasadzie *stare decisis* w jego orzecznictwie, a także w ostatnim rozdziale dotyczącym zjawiska dominacji Sądu w amerykańskim porządku konstytucyjnym w odniesieniu do innych organów (zwłaszcza Prezydenta oraz Kongresu).

Dostrzec można również subsydiarnie wykorzystanie:

- 1) metody aksjologicznej (najbardziej w analizie wyroków Sądu Najwyższego, zwłaszcza w sytuacji odstępowania przez sędziów od obowiązujących od wielu lat zasad prawnych);
- 2) metody statystycznej (zwłaszcza w kontekście opisu procesu wyboru i powołania kandydatów na urząd sędziego Sądu Najwyższego, a także przy odwołaniu się do doświadczeń i instytucji sądownictwa konstytucyjnego w innych systemach prawnych);
- 3) metody prawnoporównawczej (w zakresie przedstawienia oryginalności systemu amerykańskiego w perspektywie wykazania odrębności w odniesieniu do statusu sędziów w Polsce, niemieckiego Federalnego Trybunału Konstytucyjnego; czy z podstawowymi zasadami kelsenowskiego modelu sądownictwa konstytucyjnego).

III. Uwagi merytoryczne

Opracowanie składa się z sześciu rozdziałów. Całość wieńczy zakończenie. Każdą część pracy kończą wnioski cząstkowe, co należy ocenić pozytywnie. Można było jednak wyodrębnić w każdym rozdziale uwagi końcowe. Sprzyjałoby to transparentności wyводу. Niezależnie od tego zaprojektowane ujęcie rozdziałów świadczy o przemyślanej konstrukcji pracy i umiejętności formułowania wniosków. Jednakże nasuwają się szczegółowe refleksje w zakresie pracy.

1. Doktorant w uwagach wprowadzających odnotował przedstawicieli polskiej doktryny, którzy w sposób szczególny zajmowali się problematyką Sądu Najwyższego w Stanach Zjednoczonych (Wacław Szyszkowski, Leszek Garlicki, Dorota Lis - Staranowicz, Sebastian Kubas, Paweł Laidler, Andrzej Bryk, Łukasz Machaj, Rett R. Ludwikowski, Jacek Skrzydło i Anna Tomza), czy szerzej ustrojoznastwem amerykańskim (Ryszard M. Małajny, Andrzej Mania, Andrzej Pullo, Jerzy Jaskiernia, Franciszka Longchamps de Bérrier, Ryszard Piotrowski (s. 15)). Nie są to jednak wszystkie osoby, które należałoby odnotować (np. Marian Grzybowski). Zasadne było w części wprowadzającej obok powołanych autorów wskazać na ich prace oraz na stan badań w podejmowanym obszarze. To ilustrowałoby w sposób przejrzysty zasadność podjętego zagadnienia.

Doceniam natomiast umiejętności Doktoranta w zakresie wykorzystania piśmiennictwa amerykańskiego. Wykorzystał do tego nowe technologie w dostępie do baz bibliograficznych, np. do prac Brintona Coxe'a, Charlesa H. McIlwaina, Roscoe Pounda (s. 14-15).

2. Poszczególne rozdziały pracy ukształtowane zostały pod kątem wykazania tezy i pytań badawczych.

2.1. Z uwagi na temat pracy, co zrozumiałe, pierwsze rozważania miały na celu przybliżyć czytelnikowi historyczne podstawy ukształtowanego ostatecznie w XVII w. na obszarze obecnych Stanów Zjednoczonych mechanizmu kontroli prawa. Doktorant przedstawił ewolucję od idei prawa wyższego w *polis* antycznej Grecji, w szczególności w Atenach. Rozwiązania te stanowią podstawę, na której konstruowane są wszystkie systemy prawne zachodniej Europy. Doktorant zwrócił też uwagę na spór wokół konstytucji klarendońskich oraz podkreślił, że Anglia była areną wielu konfliktów, które doprowadziły w XVII w. do osłabienia władzy królewskiej na rzecz suwerenności parlamentu. W tym okresie, wraz z kolonizacją Ameryki Północnej, rozpoczęła się historia Stanów Zjednoczonych.

Dla rozwoju sądownictwa w koloniach kluczowe znaczenie miało podejście przedstawicieli metropolii. Koloniści porzucili koncepcję suwerenności parlamentu, powierzając władzę przede wszystkim gubernatorom, którzy reprezentowali interesy Londynu. W efekcie ukształtował się nieznany dotąd w systemie angielskim mechanizm kontroli aktów prawnych kolonialnych przez *Privy Council*.

2.2. Drugi rozdział to analiza poglądów twórców amerykańskiej państwowości, którzy nawiązując do oświeceniowych ideałów, postanowili przyjąć koncepcję pisanej konstytucji, która wyznaczała granice *imperium* organów państwowych. Doktorant zasadnie podkreślił tę ideę jako odróżniającą konstytucjonalizm amerykański od brytyjskiego. W konsekwencji doszło w modelu amerykańskim do ukształtowania sądowej kontroli prawa realizowanej najpierw przez sądy stanowe, a następnie przez Sąd Najwyższy.

2.3. Kolejny rozdział dotyczył ewolucji od początku istnienia Sądu Najwyższego po pierwsze dziesięciolecie XX w. W tym zakresie Doktorant przedstawił:

- 1) status sędziów Sądu Najwyższego (kwestie wyboru oraz pozbawienia ich urzędu oraz warunki pełnienia urzędu);
- 2) wewnętrzne mechanizmy funkcjonowania organów, w szczególności prezesa Sądu Najwyższego oraz jego najważniejszych urzędników administracyjnych.

Ta część pracy także dobrze wypada.

2.4. Czwarty rozdział Doktorant poświęcił zwłaszcza proceduralnym zagadnieniom sprawowanej przez Sąd Najwyższy kontroli prawodawstwa federalnego i stanowego (w szczególności instytucji *writ of certiorari*, pojęciu precedensu w horyzontalnym oraz wertykalnym ujęciu oraz zasadzie *stare decisis non quia movere*). Zaproponowane ujęcie tego rozdziału oceniam jako wystarczające na potrzeby postawionej tezy.

W szczególności jako cenne uznaję analizy Doktoranta dotyczące orzeczeń w zakresie prawa do przerywania ciąży. Zdaniem Doktoranta: „kluczowym argumentem potwierdzającym konieczność uchylenia precedensu ustanowionego w sprawie *Roe* i zmodyfikowanego wyrokiem w sprawie *Casey* jest ocena przeprowadzonej tam wykładni ustawy zasadniczej jako rażąco błędnej (ang. *egregiously wrong*) lub nienależycie uzasadnionej. Interesujące jest to, że kryteria tej oceny wynikają z jednego z uchylonych w sprawie *Dobbs* porocedensów” (s. 165). Ponadto Doktorant powołał się na uzasadnienie do wyroku w sprawie *Planned Parenthood*, w którym Sąd Najwyższy wskazał, że aby odejść od utrwalonego precedensu konieczne jest zbadanie, czy zasada ta jest wykonalna. Świadczy to o umiejętności formułowania wniosków i prowadzeniu samodzielnej pracy naukowej.

2.5. W piątym rozdziale Doktorant przedstawił metody wykładni konstytucyjnych norm, które wykorzystywane są w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Zasadnie Doktorant podkreślił odrębny, precedensowy charakter amerykańskiego systemu prawnego kształtowany przez

poglądy poszczególnych sędziów. Konsekwencją tego stanu rzeczy jest mnogość poglądów na to, w jaki sposób dokonywać interpretacji przepisów aktu prawnego uchwalonego blisko 250 lat temu. Dla przejrzystości wyводу Doktorant przedstawił najważniejsze w orzecznictwie Sądu Najwyższego metody i przeanalizował w szczególności koncepcje wykładni norm konstytucyjnych: tekstualizm, oryginalizm, burkeinizm czy koncepcję Konstytucji jako żywego dokumentu wraz z wykorzystywanymi w rozstrzygnięciach Sądu Najwyższego mechanizmami i standardami oceny zaskarżonych przepisów.

Za szczególnie wartościowe oceniam rozważania Doktoranta dotyczące aktywistycznych metod wykładni amerykańskiej konstytucji oraz analizę aktywistycznych orzeczeń Sądu Najwyższego jako przykładu na jego prawotwórczą działalność (s. 226-236), tj. orzeczeń w sprawie:

- 1) *Slaughter-House Cases* (dotyczyło ustawodawstwa stanowego w Louisianie regulującego działalność rzeźni przez wprowadzenie obowiązku ich przeniesienia poza granice Nowego Orleanu, aby nie stwarzały zagrożenia dla zdrowia ich mieszkańców).
- 2) *Lochner v. New York* (pierwszy wyrok SN, w którym przy wykorzystaniu *substantive due proces*, zdecydowano o uchyleniu ocenianych przepisów).
- 3) związanych z intymną sferą życia jednostki (sprawa *Estelle Griswold*; *Loving v. Virginia*, *Eisenstadt v. Baird*, *Roe v. Wade*, *Planned Parenthood v. Casey*, *Lawrence v. Texas* oraz *Obergefell v. Hodges*).
- 4) *Obergefell v. Hodges* (w którym Sąd Najwyższy stwierdził, że sprzeczne z konstytucją federalną jest ograniczenie instytucji małżeństwa uznawanego przez państwo do par heteroseksualnych).

2.6. Ostatni rozdział pracy dotyczył supremacji Sądu Najwyższego w kontekście amerykańskiej koncepcji podziału władzy. Istotną częścią tego rozdziału rozprawy doktorskiej było przedstawienie zagrożeń wynikających z dominacji Sądu Najwyższego.

2.7. W ramach niniejszej recenzji nie jest możliwe, ani też celowe odniesienie się do wszystkich wątków podjętych w rozprawie, jak też do licznych analizowanych orzeczeń Sądu Najwyższego i ich konsekwencji. Chciałbym zwrócić uwagę na kilka kwestii.

2.7.1. Doktorant odnotował prace Komisji Konstytucyjnej (zwołanej w Filadelfii w 1789 r. oraz późniejszej debaty ratyfikacyjnej), z których wynika, że to właśnie przyjęcie

federalnej konstytucji, a wcześniej stanowych dokumentów konstytucyjnych przesądziło o ukształtowaniu i stopniowym umacnianiu *judicial review*. Świadczy o tym w szczególności powołany w pracy wyrok w sprawie *Marbury v. Madison*. Dlatego sądowa kontrola prawa sprawowana przez Sąd Najwyższy jest zakorzeniona w Konstytucji z 1789 r. pomimo, że nie zostało to wprost wskazane.

2.7.2. Jako wartościowe oceniam rozważania dotyczące struktury Sądu Najwyższego, zwłaszcza w części dotyczącej statusu jego sędziów oraz sposobu funkcjonowania najważniejszych jego organów. W tym kontekście jako cenne naukowo uznaję przedstawienie procedury nominacji i wyboru sędziów Sądu Najwyższego, ich prawa i obowiązki oraz podstawowe gwarancje niezawisłości sędziowskiej.

2.7.3. Doktorant podniósł istotny problem polityzacji procesu nominacji i przedstawianie w ramach debaty politycznej w kampanii prezydenckiej obietnicy powołania sędziów, którzy odpowiadają aksjologicznym uwarunkowaniom programów politycznych kandydatów na Prezydenta. Dostrzec można już przejawy tego zjawiska w kampanii poczynając od Ronalda Reagana, czy w trakcie kadencji prezydentów promując określone osoby o podobnych postawach światopoglądowych (np. Baracka Obamę). Ma to znaczenie w kontekście orzecznictwa, tym bardziej w perspektywie braku kadencji Sądu Najwyższego i ich co do zasady nie odwoływalności.

2.7.4. Doktorant przedstawił także elementy statusu sędziów Sądu Najwyższego, których celem jest zapewnienie im niezależności (ochrony) przed naciskami przedstawicieli władzy politycznej, co ma istotne znaczenie w kontekście realizacji funkcji wiążącej wykładni norm konstytucyjnych (np. możliwość postawienia sędziego w stan oskarżenia).

2.7.5. W trzecim rozdziale rozprawy Doktorant ocenie poddał umiejscowienie Sądu Najwyższego w systemie sądowym Stanów Zjednoczonych ze szczególnym uwzględnieniem jego właściwości. Z punktu widzenia tematu pracy podstawowe znaczenie miała kontrola konstytucyjności sprawowana w ramach sądowej kontroli prawa przez Sąd Najwyższy. Doktorant przedstawił także mające wpływ na pozycję Sądu Najwyższego reguły postępowania przed Sądem Najwyższym oraz zasady wyrokowania. Doktorant zwrócił uwagę na zmianę zasad postępowania przed Sądem Najwyższym dokonaną ustawą Evartsa i tzw. *Judges Act* z przełomu XIX i XX wieku. Miało to istotne znaczenie dla

autonomiczności Sądu Najwyższego (w procesie orzekania).

2.7.6. Doktorant zasadnie wskazał na dominującą pozycję SN jako sądu rozstrzygającego najważniejsze sprawy. W sytuacji braku unormowań w tym zakresie, co traktować należy jako przejaw wzmocnienia autonomii SN, w praktyce ukształtował się mechanizm *cert pool*. Jak podkreślił Doktorant polega on „na ocenie *writis of certiorari* (głównego środka inicjującego postępowanie przed SN)” dokonanej przez asystentów sędziów. Ich rekomendacje mają znaczenie dla ostatecznej decyzji sędziów.

2.7.7. Doktorant zasadnie zwrócił uwagę na znaczenie instytucji precedensu dla pozycji Sądu Najwyższego i jego relacji z pozostałymi władzami. Na tym tle interesujący jest problem związania sędziów SN precedensami poprzednich jego składów oraz odstępowania od wcześniejszego poglądu Sądu Najwyższego, co podejmowane jest *a casu ad casum* (np. prawo do przerywania ciąży).

2.7.8. Jako wartościowy oceniam ostatni rozdział pracy dotyczący pojęcia supremacji Sądu Najwyższego oraz wynikających z niej konsekwencji. Autor przeprowadził analizę koncepcji podziału władzy (odbiegającą od angielskich wzorców) z uwzględnieniem w niej Sądu Najwyższego. W tym kontekście kluczowe znaczenie miał wyrok w sprawie *Cooper v. Aaron* z 1958 r., z którego wynikało, że orzeczenia są *supreme law of the land*. Wykładnia przyjęta w orzeczeniach Sądu Najwyższego jest wiążąca dla wszystkich organów władzy publicznej (zarówno na szczeblu stanowym jak i federalnym).

Niewątpliwą konsekwencją prymatu wykładni Konstytucji dokonywanej przez Sąd Najwyższy, a więc dominacji Sądu Najwyższego w amerykańskiej polityce, jest ograniczenie reprezentatywnego charakteru stanowionego tam prawa. Szczególnie wtedy, kiedy wyrokując SN odwołuje się do rozumienia Konstytucji jako żywego dokumentu i osiąga aktywistyczne rezultaty, dokonuje w zasadzie decyzji prawotwórczych stanowiących co do zasady domenę organów przedstawicielskich. Ma to wpływ na realizację zasady suwerenności ludu stanowiącej fundament demokratycznego systemu rządów.

2.7.9. Wreszcie należy odnieść do pytania Doktoranta, „Czy dominacja Sądu Najwyższego w systemie politycznym Stanów Zjednoczonych zagraża demokratycznemu systemowi rządów zmieniając go w „jurystokrację”, jak to określił Ran Hirshl?” Doktorant udzielił odpowiedzi przeczącej przedstawiając argumenty. Zgodzić należy się ze

stanowiskiem Doktoranta, że: „Sąd Najwyższy istotnie, dokonując aktywistycznej wykładni Konstytucji, korzystając z możliwości odczytywania jej jako żywego dokumentu, inkorporując doń treści wymuszonych przez zmieniającą się rzeczywistość, zwłaszcza w II połowie XX i pierwszych dwóch dekadach XXI w. obejmował ochroną rządu federalnego prawa i wolności niewymienionych w przepisach ustawy zasadniczej. Podobnie ocenić należy tworzenie standardów kontroli, które pozwalają mu na dokonywanie ocen, kiedy przepis prawny sprzeczny jest z jej wymogami” (s. 318-319).

Interesujące są także wnioski Doktoranta dotyczące zagrożeń dla pozycji Sądu Najwyższego biorąc pod uwagę większość składu. Znajduje to wyraz w orzecznictwie i może prowadzić do uchylenia precedensów chroniących inne prawa jednostki.

2.7.10. Na tle analizy pracy doktorskiej powstają następujące pytania do Doktoranta:

- 1) w jakim kierunku (kierunkach) będzie ewaluowała pozycja Sądu Najwyższego w odniesieniu do innych organów konstytucyjnych Stanów Zjednoczonych?
- 2) czy, a jeśli tak to które z rozwiązań dotyczących ustroju Sądu Najwyższego Stanów Zjednoczonych można by rozważać w kontekście usprawnienia organizacji polskiego wymiaru sądownictwa (w tym także sądownictwa konstytucyjnego)?

IV. Forma pracy i dobór źródeł

1. Praca doktorska przygotowana została precyzyjnym językiem. Zdarzają się jednak jak w każdej tego typu pracy pewne niedociągnięcia stylistyczne i techniczne, a także powtórzenia. W szczególności można wskazać na zdania:

- 1) „Interpretację tę potwierdza również angielskiego, a później brytyjskiego, konstytucjonalizmu” (s. 28).
- 2) „Jednym z elementów tej ustrojowej ewolucji akceptacja tych zmian przez sędziów” (s. 29).
- 3) „Pokazuje on, że powierzenie sądom uprawnienia do uznawania ustaw za sprzeczne z Konstytucją była uznawana przez pozostałe władze” (s. 68).
- 4) „§ 1 omawianej ustawy przewidywała, że Sąd Najwyższy powinien składać się z sędziego przewodniczącego jego pracom (*Chief Justice*) oraz pięciu sędziów (*justices*)” (s. 71).
- 5) „Sędziowie, jak chodzi o spór między stronami (niedoszłymi sędziami pokoju i sekretarzem stanu, zobowiązanym na podstawie kwestionowanej ustawy z 1801 r. do

ich doręczenia) poprzestali na wskazaniu, że SN nie jest właściwym organem do podjęcia decyzji w tej sprawie” (s. 76).

- 6) „Wydaje się, że wypada rozpocząć, tak jak w wypadku pozostałej ósemki, od analizy sposobu wyboru tego najważniejszego w amerykańskim państwie sędziego” (s. 100).
- 7) „Obecnie Wśród zarzutów podnoszonych w doktrynie najgłośniej wybrzmiewają niewątpliwie te dotyczące braku transparentności tego postępowania” (s. 135).

2. Zalecam dokonanie skrupulatnej weryfikacji tekstu, jak i przypisów.

3. Zwracam uwagę na rozbudowane zdania utrudniające wywód. Przykładowo wskazać można zdania:

- 1) „Przyjęte zasady obejmują – poza ogólnikowymi stwierdzeniami o zakazie podejmowania aktywności i działań, które mogłyby być nie do pogodzenia z „integralnością i niezależnością federalnej judykatury”, obowiązku poszanowania prawa, obowiązku zachowania osobistej niezależności, zakazie przynależności do organizacji wykluczających członków ze względu na ich rasę, płeć, orientację seksualną czy przynależność do mniejszości narodowej – przede wszystkim przesłanki wyłączenia sędziego z rozpoznawania zawisłej przed SN sprawy, reguły pozaorzeczniczych aktywności sędziów (tych związanych z prawem, jak i tych charytatywnych czy społecznych) oraz zakaz angażowania się w działalność polityczną” (s. 99-100).
- 2) „Sąd Najwyższy istotnie, dokonując aktywistycznej wykładni Konstytucji korzystając z możliwości odczytywania jej jako żywego dokumentu, inkorporując doń treści wymuszonych przez zmieniającą się rzeczywistość, zwłaszcza w II połowie XX w. i pierwszych dwóch dekadach XXI w. obejmował ochroną rządu federalnego prawa i wolności niewymienionych w przepisach ustawy zasadniczej” (s. 318-319).

4. Rekomenduję także zwrócenie uwagi na szatę techniczną pracy, w szczególności proszę o korektę następujących fragmentów pracy:

- 1) s. 31 pkt. 2 (pierwszy akapit),
- 2) s. 75 (drugi akapit),
- 3) s. 278 (ostatni akapit),
- 4) s. 291 (pkt 3.2. „Zastrzeżenia w kontekście zasady suwerenności ludu” powinien być przeniesiony na nową stronę).

5. Dobór literatury uznaję za reprezentatywny do rozważań:

- 1) 615 pozycji (w tym znacząca większość w j. angielskim),
- 2) orzecznictwo (s. 375-380).

Tak liczne wykorzystanie źródeł świadczy o wkładzie wniesionym przez Doktoranta w przygotowanie pracy doktorskiej.

6. Sposób wykorzystania źródeł generalnie poprawny, co świadczy o dbałości warsztatowej Doktoranta. Pod rozważę poddaję podział literatury na pozycje: a) zwarte, b) studia, c) artykuły naukowe.

V. Ocena końcowa rozprawy doktorskiej

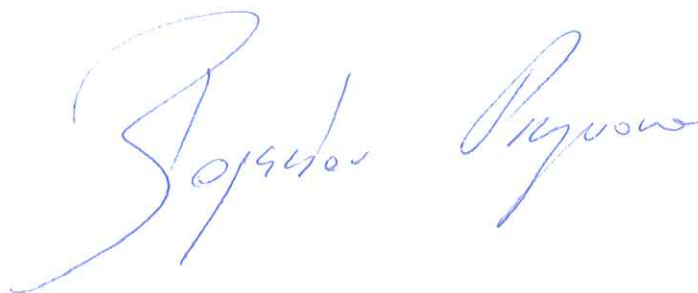
Pan mgr Paweł Króliczek podjął istotne i aktualne, a jednocześnie wywołujące wiele dyskusji zagadnienie funkcji konstytucyjnej Sądu Najwyższego Stanów Zjednoczonych. Pomimo złożoności tematyki Doktorantowi udało się uchwycić ważne kwestie w obszarze omawianego tematu (zarówno natury historycznej, porównawczej, jak też wypływające z orzecznictwa Sądu Najwyższego Stanów Zjednoczonych) i umiejętnie oraz w oryginalny sposób zestawić je w jedną całość, rozwiązując problem naukowy, jakim było wykazanie tezy: „[d]ominacja Sądu Najwyższego w amerykańskim systemie prawnym wynika przede wszystkim z uzyskanego w wyniku ewolucyjnych zmian prymatu w interpretacji Konstytucji”. Ponadto Doktorant odpowiedział na pytanie, „czy obecny ustrój Stanów Zjednoczonych nie przekształcił się w jurystokrację?”. Całość pracy wysoko oceniam, jako w pełni spełniającą kryteria ustawowe stawiane rozprawom doktorskim.

Ponadto Doktorant wykazywał się ogólną wiedzą w dyscyplinie nauki prawne, jak też umiejętnością prowadzenia badań naukowych ze szczególnym uwzględnieniem analizy orzecznictwa Sądu Najwyższego Stanów Zjednoczonych.

Uwagi zawarte w rozprawie traktować należy jako wzbogacające rozprawę, tym bardziej, jeśli Doktorant rozważałby jej publikację.

Mając na względzie powyższe wnioskuję o przyjęcie tej rozprawy i o dopuszczenie Pana mgra Pawła Króliczka do dalszych etapów w postępowaniu doktorskim.

Jednocześnie, dostrzegając nakład pracy oraz jakość analizy tekstu amerykańskiej konstytucji, dorobku orzecznictwa i literatury, jak też oryginalne ujęcie rozprawy doktorskiej, wnoszę o jej wyróżnienie.

A handwritten signature in blue ink, reading "Bogdan Rybczak". The signature is written in a cursive, flowing style. The first name "Bogdan" is written with a large, stylized 'B' and the last name "Rybczak" follows in a similar cursive script.